

CO₂-prestatieladder

Energiemanagement en communicatieplan

Auteur
R.J.J. de Boer

Registratienummer
23.1068836

Datum
22 september 2023

Versie
1.0

Status
Definitief

Afdeling
Vergunningen, Handhaving, Inkoop, Juridische Zaken & Grondzaken

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Beschrijving van de organisatie	4
2.1	Waterschapstaken	4
2.2	Bestuur en indeling	4
2.3	Omvang van de uitstoot	5
3	Energiemanagement	6
3.1	Energiezorg	6
3.2	Energiebeleid	6
3.3	Inzicht	6
3.4	Energiebesparing	7
3.5	Monitoring	8
3.6	Borging	8
4	Communicatieplan	9
4.1	Doelgroepen	9
4.2	Intern	9
4.3	Extern	10
5	Samenwerking	11

1 Inleiding

Sinds januari 2020 is HHNK gecertificeerd op trede 3 van de CO₂-prestatieladder. De methodiek van de ladder helpt de organisatie om periodiek zicht te hebben op het energie- en brandstofverbruik met de daarmee gepaard gaande CO₂-emissies. Het hoogheemraadschap bewaakt er de voortgang op emissiereductie mee en signaleert zo tijdig of bijsturen noodzakelijk is.

De methodiek van de CO₂-prestatieladder staat beschreven in [handboek 3.1](#), welke te vinden is op de website van de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). Er wordt gekeken naar vier invalshoeken waarop de organisatie een bepaald niveau moet halen, afhankelijk van de trede waarop je gecertificeerd bent. Voor trede 3 waarop HHNK gecertificeerd is gelden de eisen uit onderstaande tabel.

tabel 1 Eisen CO₂-prestatieladder per invalshoek voor trede 3

Invalshoek	Te behalen niveau
A. Inzicht	Het energieverbruik van de organisatie is gekwantificeerd en omgerekend naar een CO ₂ -voetafdruk.
B. Reductie	Er is een doelstelling voor emissiereductie benoemd, aangevuld met maatregelen om dat te bereiken.
C. Transparantie	De organisatie communiceert zowel intern als extern open over haar CO ₂ -voetafdruk en reductiebeleid.
D. Participatie	De organisatie neemt actief deel aan initiatieven rond de reductie van CO ₂ in de sector of daarbuiten.

In dit document wordt voornamelijk aandacht besteedt aan de verantwoordelijkheden en borging van het CO₂-managementsysteem. De wijze waarop energiemangement wordt uitgevoerd staat erin en het bevat een communicatieplan. In het laatste hoofdstuk is een inventarisatie opgenomen van de initiatieven waaraan HHNK passief en actief deelneemt. Deze deelnamen worden gebruikt om kennis te delen over CO₂-reductie met andere overheden en/of organisaties.

2 Beschrijving van de organisatie

2.1 Waterschapstaken

Het hoogheemraadschap werkt elke dag aan de bescherming van het land tegen het water, tegen wateroverlast en watertekort, voor schoon en gezond oppervlaktewater en voor veilige (vaar)wegen. Dit doet HHNK in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal: Hollands Noorderkwartier.

HHNK is een overheidsinstantie met een democratisch gekozen bestuur en een eigen belastingsysteem. De bestuurlijke organisatie lijkt erg op die van een gemeente. Het grote verschil is dat het hoogheemraadschap een begrensde, functionele taak heeft. Er wordt gewerkt aan:

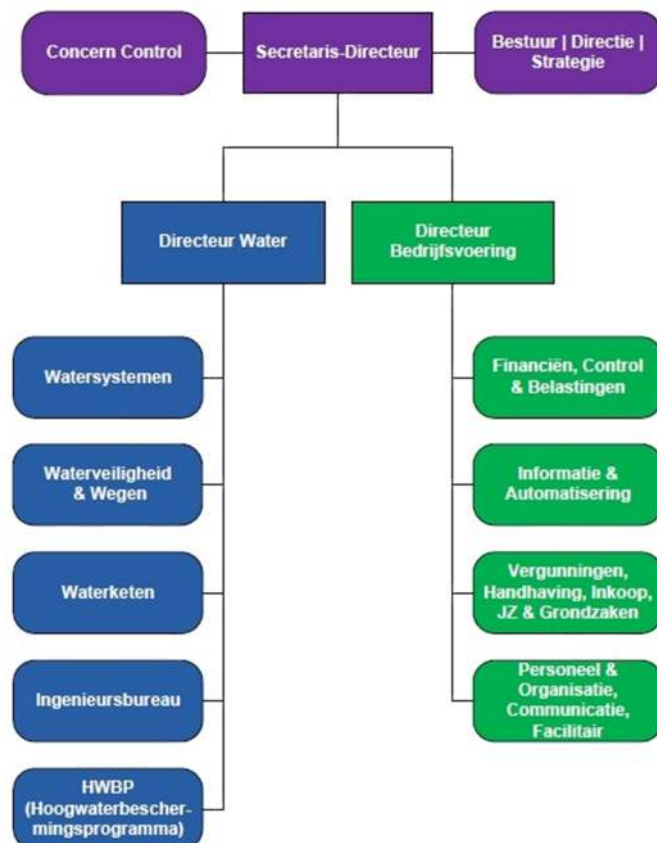
- dijken: beschermen van inwoners tegen overstromingen;
- water: zorgen voor voldoende en schoon oppervlaktewater;
- wegen: het beheren en onderhouden plattelandswegen.

Er wordt nauw samengewerkt met andere instanties die met water te maken hebben. Bijvoorbeeld met Rijkswaterstaat, de Provincie Noord-Holland, de gemeenten en het drinkwaterbedrijf. Daarnaast zit HHNK vaak om de tafel met verenigingen van agrariërs, ondernemers, bewoners, sportvissers, schaatsers, natuurbeheerders, enzovoort. Het hoogheemraadschap probeert rekening te houden met ieders belang, maar het algemeen belang (de veiligheid) staat altijd voorop.

2.2 Bestuur en indeling

Het algemeen bestuur – ook wel het college van hoofdingelanden genoemd – is het hoogste bestuursorgaan binnen het hoogheemraadschap. Dit bestuur stelt het strategische beleid en de financiële kaders vast. Het algemeen bestuur kiest uit zijn leden het dagelijks bestuur. Deze bestuurders vormen het college van dijkgraaf en hoogheemraden (D&H). Het dagelijks bestuur bestaat uit de dijkgraaf (voorzitter) en vijf hoogheemraden.

Voor de uitvoering van het beleid zijn de medewerkers aan zet. HHNK is een grote werkgever, met ongeveer 800 fte en een begroting van circa € 250 miljoen per jaar. Naast het hoofdkantoor in Heerhugowaard beschikt het hoogheemraadschap over diverse werkplaatsen en rioolwaterzuiveringen. In het organogram hiernaast is te zien hoe de ambtelijke organisatie in afdelingen is ingedeeld.

2.3 Omvang van de uitstoot

De totale CO₂-emissie van HHNK was 61.743 ton in 2021. De organisatie valt daarmee in de categorie 'groot' en zijn er geen vrijstellingen op bepaalde normaspecten van de CO₂-prestatieladder.

tabel 1 Categorie-indeling voor organisaties volgens handboek 3.1 van de SKAO

Organisatie	voor diensten	voor werken/leveringen
Klein	maximaal 500 ton per jaar	<ul style="list-style-type: none">• maximaal 500 ton per jaar voor kantoren en bedrijfsruimten; en• maximaal 2.000 ton per jaar voor alle bouwplaatsen en productielocaties.
Middelgroot	maximaal 2.500 ton per jaar	<ul style="list-style-type: none">• maximaal 2.500 ton per jaar voor kantoren en bedrijfsruimten; en• maximaal 10.000 ton per jaar voor alle bouwplaatsen en productielocaties.
Groot	meer dan 2.500 ton per jaar	Overig

3 Energiemanagement

3.1 Energiezorg

Over de wijze waarop aan energiezorg invulling wordt gegeven heeft HHNK een procesbeschrijving opgesteld ([22.0256130](#)). De verschillende rollen en verantwoordelijkheden zijn erin uitgewerkt, het proces van monitoren en rapporteren is beschreven en de werkwijze voor onderzoek naar energiebesparing en de inkoop van energie staat erin vermeld. Kern van het energiezorgproces is continue inzicht in verbruik, het voorstellen en uitvoeren van verbeteringen, het oplossen van afwijkingen en het evalueren. Hiervoor gebruiken we de plan-do-check-act methodiek zoals deze is opgenomen in de NEN-EN-ISO 50001.

3.2 Energiebeleid

Tijdens de klimaatconferentie van 2015 in Parijs is afgesproken de uitstoot van broeikasgas te verminderen, zodat de aarde niet meer dan twee graden opwarmt. De te nemen maatregelen hiervoor heeft de Nederlandse overheid in 2019 uitgewerkt in het Klimaatakkoord.

Het hoogheemraadschap zelf heeft in 2017 een eigen Klimaat- en energieprogramma (KEP) vastgesteld, met de ambitie om in 2025 zowel CO₂-neutraal als energieneutraal te zijn. In het KEP ([16.0701365](#)) zijn in ieder geval de volgende maatregelen opgenomen:

- de aanleg van 80.000 zonnepanelen;
- het realiseren van windenergie;
- het bouwen van een extra slibvergister;
- het sluiten van de slibdrooginstallatie (SDI).

3.3 Inzicht

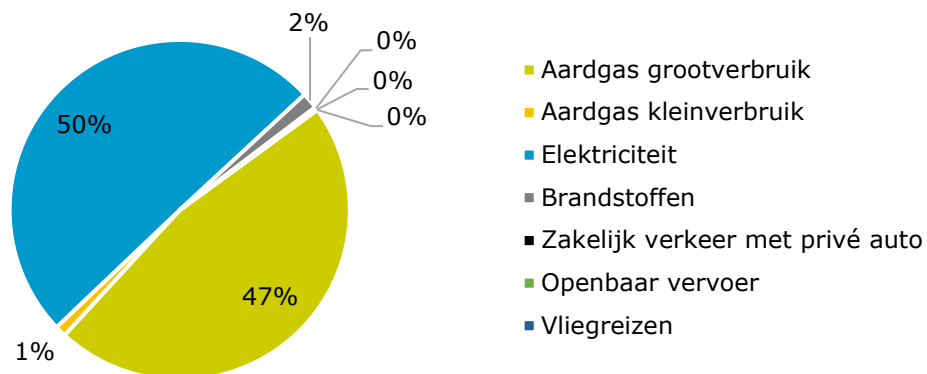
Voor het verkrijgen van inzicht in het energieverbruik, wordt op verschillende plekken in de organisatie informatie opgehaald. Tabel 2 laat zien welke systemen een bron voor de informatie zijn en wie daarvoor verantwoordelijk is. De frequentie waarin we de cijfers opvragen voor het actualiseren van de footprint is ook aangegeven. De beleidsadviseur duurzaamheid neemt vervolgens alle gegevens op in een datasheet, om ze te koppelen aan de juiste CO₂-emissiefactoren en het opmaken van de footprint.

tabel 2 Broninformatie per energiestroom

Onderdeel	Bron	Verantwoordelijke	Frequentie
Gas grootverbruik	Slimme meter	Energiecoördinator	2x per jaar
Gas kleinverbruik	Jaarfactuur gasleverancier	Energiecoördinator	1x per jaar
Elektriciteit	Slimme meters	Energiecoördinator	2x per jaar
Brandstoffen	Tankbeurten uit TravelCard-systeem en losse leveringen brandstofleverancier	Medewerker vastgoed en materieel	1x per jaar
Zakelijk verkeer met privé auto	Declaratie-overzicht	Adviseur P&O	1x per jaar
Openbaar vervoer	Declaratie-overzicht en NS-businesscard gebruik	Adviseur P&O	1x per jaar
Vliegreizen	Overzicht in xls	Buitenlandcoördinator	1x per jaar

De CO₂-uitstoot via het grootgasverbruik (SDI) en het elektriciteitsverbruik maken 97% van de footprint uit (zie figuur 1). Deze verbruiken zijn goed in beeld via de slimme meters bij de aansluitingen, die per 15 minuten een waarde genereren. De data van deze slimme meters kan HHNK continu inzien, maar voor het actualiseren van de footprint worden ze tweemaal per jaar verzameld. Omdat de overige uitstoot maar 3% uitmaakt van het totaal, worden die verbruiken slechts eens per jaar op een rijtje gezet. Het actualiseren van de footprint vindt plaats conform ISO-14064-1, het GHG-protocol voor scope 1 en 2 en de vereisten vanuit de CO₂-prestatieladder. Tevens wordt er beoordeeld of de organisatorische grens nog actueel is.

figuur 1 Aandeel in CO₂-uitstoot per bron (gemiddelde van 2018 t/m 2022)

De verhoudingen in figuur 1 gaan vanaf 2023 sterk wijzigen, omdat elektriciteit vanaf dan groen wordt ingekocht. Daarnaast zal medio 2025 de SDI worden gesloten, waardoor het grootgasverbruik wegvalt. Alleen de uitstoot via brandstoffen en zakelijk verkeer bepalen dan nog de uitstoot.

3.4 Energiebesparing

Naast de grote doelstelling van HHNK om vanaf 2025 geen CO₂ meer uit te stoten, blijft het ook belangrijk om het energieverbruik in het algemeen te verlagen. Als deelnemer aan het MJA3¹-convenant wordt daar sinds 2009 al consequent naar gekeken. De doelstelling uit die regeling, die eind 2020 afliep, was om jaarlijks 2% energie-efficiency te bereiken. Dit is door HHNK ook bereikt met maatregelen die terug te vinden zijn in de volgende plannen:

- Energie-efficiëntieplan 2009-2012 ([09.0033954](#));
- Energie-efficiëntieplan 2013-2016 ([12.0036320](#));
- Energie-efficiëntieplan 2017-2020 ([17.0010751](#)).

Door het wegvallen van de MJA3-regeling, moet HHNK vanaf 1 december 2023 voldoen aan de energiebesparingsplicht. Besparingen op de zogenaamde *erkende maatregelenlijst* (EML) moeten dan zijn uitgevoerd en maatregelen die zich binnen vijf jaar terugverdienen ben je verplicht te nemen. Hierover moet bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) worden gerapporteerd via een eLoket. Ideeën over energiebesparing kunnen door de medewerkers worden aangedragen op de [themasite](#) over duurzaamheid of per mail aan de beleidsadviseur duurzaamheid.

¹ [Meerjarenafspraken energie-efficiëntie](#)

3.5 Monitoring

Niet alleen voor de CO₂-prestatieladder wordt op het energieverbruik gemonitord. Ook voor verschillende andere interne rapportages wordt de stand opgemaakt en prognoses opgesteld. Daarnaast worden de verbruiken ingediend voor de landelijke Klimaatmonitor van de sector, die de Unie van Waterschappen jaarlijks uitvraagt. In tabel 3 staan de verschillende rapportagemomenten weergegeven.

tabel 3 Rapportagemomenten over energieverbruik

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
CO ₂ -prestatieladder	■							■				
Klimaatmonitor UvW	■											
KEP-evaluatie	■											
Triaalrapportages bestuur	■					■				■		
Prognose voor begroting								■				
Prognose voor meerjarenplan								■				
Prognose voor inkoop energie			■				■		■			■

3.6 Borging

Om te toetsen of de energiezorg goed is geïmplementeerd wordt eens per jaar een interne audit uitgevoerd. Alle normelementen van de CO₂-prestatieladder worden doorlopen en indien nodig noteren we verbeteracties. Daarnaast wordt de organisatie jaarlijks eenmaal door een gecertificeerde instelling bezocht, die bepaald of het certificaat op de CO₂-prestatieladder kan worden verlengd.

Ieder jaar in januari wordt aan de directie gerapporteerd over de voortgang in het voorgaande kalenderjaar, inclusief het resultaat van de interne en externe audit. De directie wordt gevraagd een oordeel te geven over de stand van zaken en aanbevelingen te doen voor het vervolg. Bekijk als voorbeeld de directiebeoordeling over 2021 ([22.0265338](#)).

Eens in de drie weken komt het Energiecomité bijeen om de ontwikkelingen op energiegebied te bespreken. Zaken als het verbruik, prognoses, inkoop en financiën worden daarin besproken. Dit comité bestaat uit een directielid, twee afdelingshoofden, een bedrijfskundige en de energiecoördinator.

Aanvullend is in 2023 het Energieoverleg opgestart, om initiatieven over opwek en energiebesparing te bespreken. Ook onderwerpen als netcongestie, de regionale energiestrategie (RES) en het wagenpark worden daar besproken. Het Energieoverleg is het eerste loket voor energievoorstellen uit de organisatie die aan het bestuur moeten worden voorgelegd. Aan het overleg nemen een directielid, twee afdelingshoofden, de energiecoördinator en de beleidsadviseur duurzaamheid deel en vindt eens per drie weken plaats.

4 Communicatieplan

4.1 Doelgroepen

Bij de berichtgeving maken we onderscheid in interne en externe communicatie voor de volgende doelgroepen:

Intern

- medewerkers
- directie
- bestuur

Extern

- inwoners
- leveranciers/ondernemers
- overheden (gemeenten, Provincie, andere waterschappen)

4.2 Intern

Om de organisatie op de hoogte te houden over de doelstellingen op het gebied van CO₂-uitstoot en de maatregelen die we daarvoor nemen, worden de volgende middelen ingezet:

tabel 4 Interne communicatie

Middel	Toelichting	Frequentie	Wie
Intranet	Op intranet verschijnen periodiek berichten over verduurzaming. Bijvoorbeeld over nieuw aangelegde zonnepanelen, energiebesparing en circulaire economie.	6x per jaar	Adviseurs duurzaamheid en communicatie
Sharepoint	Op Sharepoint staat een themapagina over duurzaamheid waarin alle medewerkers informatie over de CO ₂ -prestatieladder kunnen vinden. De voetafdruk is in te zien en de maatregelen ter reductie zijn benoemd.	Doorlopend	Beleidsadviseur duurzaamheid
Challenges	In wedstrijden worden medewerkers uitgedaagd om met oplossingen te komen voor een meer duurzame bedrijfsvoering.	1x per 2 jaar	Communicatie adviseur
Lunchlezingen	Er worden presentaties over duurzaamheid georganiseerd waar medewerkers vrij aan kunnen deelnemen, fysiek of online.	1x per jaar	Adviseurs duurzaamheid en communicatie
Vlog/Podcast	Over interessante en duurzame projecten worden vlogs en/of podcasts opgenomen.	1x per jaar	Verschillende medewerkers
Rapportages	Periodiek wordt aan directie en bestuur gerapporteerd over duurzaamheid en de voortgang op het behalen van de ambities.	4x per jaar	Team duurzaamheid

4.3 Extern

Geïnteresseerden van buiten de organisatie kunnen voor informatie over de CO₂-prestatieladder terecht op de website www.hhnk.nl. Via bijvoorbeeld de zoekterm 'CO2' komen de mensen op de juiste pagina terecht. Daar is de voetafdruk van HHNK te vinden, alsmede het rapport van het Klimaat- en energieprogramma. Er staat ook een filmpje met uitleg over de CO₂-prestatieladder.

De externe communicatie verloopt ook via social media: [Youtube](#), [LinkedIn](#), [Facebook](#), [Twitter](#) en [Instagram](#). Het cluster Communicatie plaatst daar berichten op over bijvoorbeeld actuele projecten van het Hoogheemraadschap, maar ook over duurzame maatregelen.

Externe partijen die namens HHNK werkzaamheden uitvoeren leren over onze ambities op duurzaamheid tijdens het aanbestedingsproces. De partijen worden uitgedaagd om een duurzame aanbidding te doen, die wij belonen met een fictieve korting op hun inschrijving. Daarnaast verlangen wij dat de partijen minimaal gecertificeerd is op trede 3 van de CO₂-prestatieladder.

5 Samenwerking

HHNK neemt actief en passief deel aan diverse initiatieven waarbij het delen van kennis en innovaties op het gebied van energie- en CO₂-reductie centraal staat. Hier volgt een overzicht:

Klimaatmonitor	Jaarlijks doen de Nederlandse waterschappen een benchmark op energieverbruik en CO ₂ -uitstoot. Dit wordt georganiseerd door de Unie van Waterschappen (UvW), de rapporten zijn in te zien op de website van de UvW.
CoP CO ₂ -beprijzing	Door de UvW is een <i>Community of Practice</i> (CoP) opgericht rondom CO ₂ -beprijzing. Het doel is om met elkaar ervaringen te delen over het toepassen van een CO ₂ -prijs bij interne besluitvorming of bij aanbestedingen. CO ₂ -beprijzing is een middel om duurzaamheid in projecten mee te wegen.
Energie- en Grondstoffenfabriek (EFGF)	De EFGF is een team van betrokken waterschappers die op een verfrissende manier de transitie wil bewerkstelligen van afvalwaterzuivering naar hergebruik van energie en grondstoffen uit afvalwater. Vanuit alle waterschappen zijn er mensen actief binnen de EFGF, waaronder HHNK.
STOWA	STOWA is het kenniscentrum van de regionale waterbeheerders (veelal de waterschappen) in Nederland. STOWA ontwikkelt, vergaart, verspreidt en implementeert toegepaste kennis die de waterbeheerders nodig hebben om de opgaven waar zij in hun werk voor staan, goed uit te voeren. In STOWA-verband wordt veel onderzoek gedaan naar verduurzaming bij de waterschappen.
Samen Blauwgroen	Een samenwerkingsverband tussen HHNK, de Noord-Hollandse gemeenten en PWN op het gebied van water en klimaat. Duurzaamheid is ook onderdeel van de agenda. Dit netwerk heeft een eigen website waar informatie wordt gedeeld, periodiek vinden er bijeenkomsten plaats.
Energie- en Klimaatdag	De UvW organiseert viermaal per jaar de Energie- en Klimaatdag speciaal voor waterschappen. Daarin wordt iedereen bijgepraat over bijvoorbeeld Haagse beleidsontwikkelingen en onderzoeken op het gebied van duurzaamheid.